

Маја Аћимовић

Универзитет у Београду
Православни богословски факултет
macimovic@bfspc.bg.ac.rs

УДК 005.745:02(497.6)"2023"(049.32)

Сњежана Галинац

Музичка академија Универзитета у Источном Сарајеву
Друштво библиотекара Републике Српске
snjezanagalinac@gmail.com

БИБЛИОТЕКАРСТВО ПРЕД НОВИМ ИЗАЗОВИМА

*23. стручни скуп Друштва библиотекара Републике Српске,
27–28. април 2023, Бијељина*

У Етно селу *Сјанишићи* – Бијељина, у периоду 27–28. априла 2023. године, одржан је 23. стручни скуп под називом „Библиотекарство пред новим изазовима”. Организовање стручног скупа део је редовних активности Друштва библиотекара Републике Српске. Подржавајући значај сарадње у оквиру библиотечке струке, циљ семинара био је размена мишљења и стручних знања на подручју усавршавања библиотекара, представљање библиотека као дигиталних и креативних центара, као и приказ примера добре праксе инклузивне прилагодљивости библиотека.

За стручно усавршавање регистрована су 233 библиотекара из Републике Српске, Брчко Дистрикта, Србије и Црне Горе, а присуствовали су и гости из Републике Хрватске. Од укупног броја регистрованих, њих 70 били су библиотекари школских библиотека. Примећено је присуство више библиотекара из специјалних библиотека у односу на раније године, и библиотека затвореног типа као што је библиотека Парламентарне скупштине. Значајан одзив био је из факултетских библиотека са оба јавна Универзитета Републике Српске, као и Универзитета у Београду, Крагујевцу и Нишу. Позиву су се одазвале колеге са три катедре за библиотекарство (Катедра за општу књижевност и библиотекарство Универзитета у Источном Сарајеву, Катедра за библиотекарство и информатику Филолошког факултета

Универзитета у Београду и Катедра за библиотекарство Педагошког факултета у Сомбору, Универзитет у Новом Саду).

Представљено је 40 стручних радова у четири сесије, од чега је једна сесија са осам излагања била намењена библиотекарима школских библиотека. Теме сесија биле су:

- Професионално и стручно усавршавање библиотекара;
- Библиотеке као дигитални и креативни центри;
- Инклузивна прилагодљивост библиотека;
- Инклузија, модерна школска библиотека, програми рада, примери добре праксе (сесија за школске библиотекарe).

Библиотекари из јавних, специјалних, школских и високошколских библиотека били су у прилици да поделе своја искуства. Као и претходних година, посебна пажња посвећена је школским библиотекама и темама важним за школске библиотекарe. Теме изложених радова биле су бројне и разноврсне, од професионалног образовања и стручног усавршавања библиотекара, библиотека као дигиталних и креативних центара, модерних школских библиотека, програма рада, примера добре праксе, до инклузије и инклузивне прилагодљивости библиотека.

Учесницима су се на почетку скупа обратили проф. др Гордана Стокић Симончић (Катедра за библиотекарство и информатику Филолошког факултета у Београду) и проф. др Жељко Вучковић (Катедра за библиотекарство Педагошког факултета у Сомбору). Са интересантном темом о значају удружења библиотекара за очување и унапређење струке и науке, у оквиру прве сесије, у раду је учествовала проф. др Бојана Ласица са Катедре за општу књижевност и библиотекарство Универзитета у Источном Сарајеву.

Прва сесија носила је назив „Професионално образовање и стручно усавршавање библиотекара”. Модераторке су биле Љиљана Петровић Зецић и Дијана Трубајић, а након паузе Жељана Арсенић и Милосава Супић. Представљени су радови: „Стручно усавршавање библиотекара у офлајн и онлајн окружењу” (Виолета Ђорђевић, Оливера Настић); „Стално стручно усавршавање: искуства семинара ’Библиотеке које људи желе: *design thinking* методологија” (Милица Матијевић); „Јачање капацитета људских ресурса у библиотекама Републике Српске кроз програм континуираног образовања библиотекара: потребе библиотекара за усавршавањем” (Весна Јовић, Љубица Милекић); „Библиотекар – професија, позив, звање, знање и ангажовање” (Соња Шуковић, Славиша Младеновић).

Након завршетка сесије скупу су се обратили представници спонзора Crescat из Загреба са краћом презентацијом производа књиговезачког и рестаураторског материјала. Присутни су могли да се упознају са иновативним материјалима намењеним чувању специјалних збирки и вредног библиотечног материјала, као и архивске грађе, и да добију савет о њиховој адекватној употреби.

Дугу сесију под називом „Библиотеке као дигитални и креативни центри” водили су модератори Славиша Капуран и Него Стјепановић. У овом делу изложени су начини на које библиотеке функционишу као дигитални и креативни центри. Представљени су радови: „Дигитално знање – дефинишућа карактеристика академских библиотека” (Љиљана Станимировић); „Дигитализација библиотечке грађе – изазов за очување духовне и културне прошлости” (Маја Аћимовић); „Дигитализација нематеријалног културног наслеђа” (Ивана Куљанин, Невенка Јовичић); „Дигитализација садржаја из историје уметности као окосница развоја креативних потенцијала будућих аутора” (Александар Грандић). Било је занимљиво чути мишљење конзерваторке и рестаураторке Весне Шујице, која је, у коауторском раду са Мајом Ђорђевић, „Да ли нам је изазов чувати”, говорила о могућим проблемима и злоупотреби приликом обраде дигитализоване грађе.

Након паузе уследио је наставак рада сесије под истим називом и вођен модераторкама Вукосавом Софренић и Данијелом Балабан. Теме су биле: „Четботови у библиотекама” (Срђан Чабрило); „На клик са корисницима” (Стјепановић, Матић, Николић); „Садржаји културе, нематеријална културна добра и улога библиотеке у функцији културног туризма” (Мирко Марковић). Као приказ одличне сарадње са корисницима универзитетских библиотека представљени су позитивни статистички подаци о читалачким навикама студената у раду Сњежане Галинац и Горана Капора: „Читање и читалачке навике студената у ери дигитализације: простор за подстицање или тренутак за посртање”. Представљени су и радови „Модернизација и популаризација библиотеке помоћу нових технологија” (Стојановић, Шаула, Леви); „Народне библиотеке будућности, већ данас: е-услуге у народним библиотекама” (Маја Дејановић, Биљана Ђелић).

Темат за школске библиотекаре „Инклузија, модерна школска библиотека, програми рада, примјери добре праксе и др.” одвијао се упоредо са главном сесијом у Конгресној сали хотела Пирг. Модераторке програма биле су Сњежана Пандуревић и Данијела Мандић. На веома репрезентативан начин, презентацијом „Библиотекари покрећу свет – Недеља инклузивне културе у Шапцу”, колегиница Александра Вуковић Курдулић представила је програм рада специјалних библиотека у Шапцу као

пример добре праксе у раду са посебном групом корисника. Након тога, теме су биле разноврсне: „Теслом осветлимо знање – знање и креативност у настави и школској библиотеци” (Данијела Мандић); „Библиотеке као дигитални и креативни центри: са библиотекарском у виртуелном путовању” (Бранкица Радоњић); „Библиотека отворених врата” (Душанка Папић, Драгана Петрић). Потом је било речи о осавремењивању школских библиотека кроз теме: „Е-библиотека, примена дигиталних алата у малим библиотекама” (Валентина Поповић); „Један од начина обнове – проширења школске библиотеке” (Љубиша Поповић); „Холистички приступ и стваралачки карактер рада у школској библиотеци” (Ранковић, Дуковић, Радовановић); „Старе и ријетке књиге у ЈУ ОШ ’Свети Сава’ у Броду” (Бојана Шашлић).

Другог дана скупа одржане су две сесије чије су модераторке биле Наташа Кулашинац и Татјана Дуновић у првом делу, и Љиљана Кнежевић и Сњежана Галинац у завршном делу скупа. За тему „Инкулузивна прилагодљивост библиотека”, представљени су радови: „Примјена инклузије у ЈУ Специјална библиотека за слијепа и слабовида лица Републике Српске” (Драгана Божић, Јелена Радаковић); „Видети звук – библиотечки сервис за глуве и наглуве кориснике” (Ивана Јаношевић); „Библиотеке без баријера – искуства и изазови у раду са лицима са инвалидитетом” (Јелка Панић); „Инклузивне активности Библиотеке ’Милутин Бојић’” (Олга Јечменица); „Унапређење библиотечких услуга за особе старије животне доби у библиотекама у Србији” (Марина Неђић); „Добробити услуга за старе у Народној библиотеци Ужице” (Марић, Бацетић, Станковић); „Идеје које расту и повезују: пројекти Секције за културне и образовне програме БДС-а” (Сабо, Новаковић, Голубовић); „Сомборска библиотека укорак са новим изазовима” (Гњатовић, Пругинић, Плавшић); „Формирање збирке стрипа у ЈУ Народна библиотека ’Иво Андрић, Вишеград” (Вуковић, Пецикоза, Мачар) и „Увођење нормативне контроле личних имена у систем COBISS.RS” (Татјана Дуновић).

Дискусија која се водила на крају скупа изнедрила је нека добра решења, закључке и планове за даљи рад.

Оцењујући 23. стручни скуп по реду, присутни су изразили задовољство атмосфером и односом према члановима скупа, као и квалитетним избором представљеног програма.

Донети су следећи закључци:

1. Добар одзив учесника скупа из свих типова библиотека показатељ је потребе и интересовања библиотечких радника за сталним стручним усавршавањем и разменом добре праксе.

2. Теме које су биле посвећене библиотечким удружењима указале су на важну улогу Друштва библиотекара РС и Библиотекарског друштва Србије у неформалном образовању и јачању капацитета свих типова библиотека.

3. Професионалном образовању и стручном усавршавању било је посвећено осам радова, што показује да је формално образовање и стручно усавршавање претпоставка развоја и напретка сваког типа библиотеке.

4. На основу 12 радова изложених на тему дигитализације, може се закључити да библиотеке јесу дигитални и креативни центри и да одлично прате развој технологије, те да то одлично примењују у својим срединама. Теме посвећене вештачкој интелигенцији о којима се тек онедавно више говори у медијима на нашим просторима, приказане су кроз практичну примену у библиотекарству и тако промовисане на самом скупу.

5. Инклузивној прилагодљивости библиотека било је посвећено 11 излагања, где се могло видети колико и како библиотеке и библиотекари имају емпатију и свест о потребама различитих категорија становништва. Поменуте сесије посвећене инклузији биле су посебно инспиративне и указале су на један од најзначајнијих задатака библиотека, а то је да буду подједнако доступне свим категоријама корисника.

Скуп су затвориле проф. др Гордана Стокић Симончић и Љиљана Кнежевић, председница Друштва библиотекара Републике Српске, а пре самог затварања обратила се и Јелена Глишовић, председница Библиотекарског друштва Србије.

Значај организовања стручних скупова је у томе што пружа прилику интензивнијег повезивања савремених научних сазнања из области библиотечких наука као и непосредне васпитно-образовне праксе. На основу похвала и критика које су стигле на адресу Друштва, може се закључити да је стручни скуп, уз поштовање агенде, био добро организован, да су гости отишли задовољни, инспирисани иновативним сазнањима и богатији за нова познанства. Поједине примедбе односиле су се на пропусте у изради сертификата. Овакве проблеме у будућности можемо избећи коришћењем Гуглове апликације при самој регистрацији. На основу анализе акредитационих спискова ценимо да би на наредним скуповима требало одабиром тема више пажње посветити специјалним библиотекама, те школским и високошколским или им помоћи организовањем посебних округлих стола и тематских радионица.